

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

УДК 911/631.11(477)

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ТА ВРОЖАЙНІСТЬ ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЗАХІДНИЙ БУГ»

Поручинський В.І., Вілюра Т.С.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Розглянуто посівні площі сільськогосподарських культур та визначеної їхньої територіальний розподіл. Проаналізовано врожайність основних сільськогосподарських культур, вирощуванням яких займається приватне підприємство «Західний Буг». Наведено структуру посівних площ підприємства у 2017 році. Охарактеризовано причини ефективної роботи аграрної компанії.

Ключові слова: врожайність, територіальний розподіл, сільськогосподарські культури, посівні площі, ПП «Західний Буг», рослинництво.

Постановка проблеми. Рослинництво – важлива складова сільського господарства, ефективний розвиток якого сприяє зростанню економічної незалежності країни, унеможливорює виникнення продовольчого дефіциту та потреби покупки сировини й товарів у закордонних поставальників. Однією з важливих характеристик рослинництва є врожайність сільськогосподарських культур, адже підвищення показників врожайності – це інтенсивний спосіб ведення сільського господарства, раціональне використання наявної території та ресурсів. Вивчення територіального розподілу сільськогосподарських культур та врожайності дозволить визначити родючіші території та перспективніші райони їхнього вирощування, а проведення цих досліджень в межах аграрної компанії дозволить використовувати іншим аграріям досвід ведення сільського господарства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженню аграрного сектору та врожайності сільськогосподарських культур присвячена значна кількість праць науковців, зокрема, основні тенденції розвитку сільського господарства Львівщини досліджував С. О. Матковський, проблемами та перспективами займався І. В. Прокіпович-Павлюк. Урожайність озимих культур вивчали А. В. Гладка, О. Р. Зубов, Л. Г. Зубова, Ю. В. Славгородська. Врожайність та технологій вирощування цукрових буряків досліджували С. С. Костючко, В. М. Сінченко, В. І. Пиркін, Л. М. Карпук, О. Зигрій. Дослідженням конкурентоспроможності продукції рослинництва, в тому числі приватного підприємства «Західний Буг», займався Л. Й. Войнич.

Мета статті – дослідити територіальний розподіл та врожайність основних сільськогосподарських культур, вирощуванням яких займається приватне підприємство «Західний Буг».

Виклад основного матеріалу. Приватне підприємство (ПП) «Західний Буг» – це аграрна компанія, основним напрямком діяльності якої є вирощування зернових, технічних та кормових культур, їх зберігання та реалізація. Підприємство засноване у 2003 р. і почало свою діяльність

на 2 тисячах гектарів землі. На даний час підприємством орендовано 36 тисяч гектарів землі в кількох регіонах Львівської та Волинської областей. Метою даної компанії є задоволення потреб продовольчого ринку продукцією рослинництва за конкурентоспроможними цінами шляхом організації процесу високотехнологічного вирощування польових сільськогосподарських культур, на основі застосування передового вітчизняного і закордонного досвіду та залучення оптимальної чисельності висококваліфікованого персоналу [2].

У 2017 році загальна посівна площа ПП «Західний Буг» становить 35,3 тис. га, з них найбільшу площу займають посіви цукрових буряків – 7,6 тис. га (20,8% від загальної посівної площі). Це пов'язано з тим, що початковою метою даного підприємства є забезпечення сировиною Радехівського цукрового заводу. Також значні показники у структурі посівних площ займає пшениця озима – 5,3 тис. га (14,6%) та соя – 4,9 тис. га (13,5%), 3,5 тис. га зайнято ріпаком озимим (9,5%), 3,4 тис. га – пшеницею ярою (9,3%), 3,1 тис. га – кукурудзою (8,4%), 2,7 тис. га – ячменем озимим (7,4%). Невелику частку посівних площ (3,8%) займає горох, який вперше був посіяний підприємством у 2017 році. Найменшу частку, а саме 0,2%, в посівах займає гірчиця. На інші культури, серед яких багаторічні трави, жито на зелений корм, кукурудза (корнаж і силос), відведено 12,5% посівних площ (рис. 1).

Щодо територіального розподілу основних сільськогосподарських культур, то усі вони знаходяться на території сіл Андріївки (Буський район), Бишева (Радехівський район), Гійчого (Жовківський район), Миколаєва (Радехівський район), Розворян (Золочівський район), Скоморхів (Сокальський район) та Суходолів (Бродівський район) Львівської області, а також селища міського типу Жвирки, що у Сокальському районі. Також підприємство має три елеватори Сокальський, Бродівський, Буський, де зберігається все вирощене зерно.

Найбільші посіви цукрового буряку зосереджені у Жвирці (19,7% від загальної посівної площі даної культури) та Розворянах (17,4%); пшениці

озимої – у Жвирці (19,4%), Бишеві (19,2%) та Андріївці (18,7%); сої – у Жвирці (18,7%) та Бишеві (17,4%); ріпаку озимого – у Бишеві (22,2%) та Розворянах (21,0%); пшениці ярої – у Жвирці (32,8%) та Бишеві (22,6%); кукурудзи – у Розворянах (22,8%) і Бишеві (20,6%); ячменю озимого – у Жвирці (36,3%); гороху – у Розворянах (38,4%). Посівні площі гірчиці знаходяться лише у Суходолах (табл. 1).

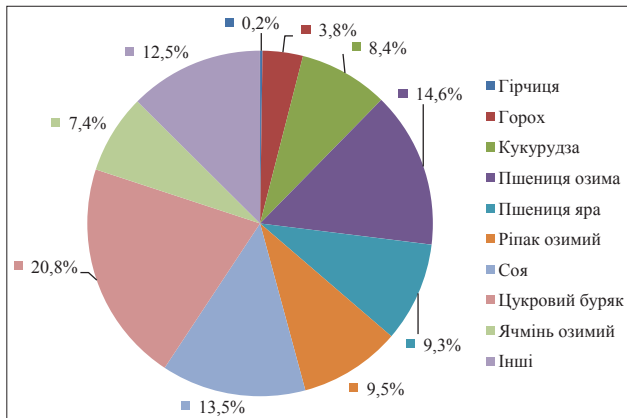

Рис. 1. Структура посівних площ сільськогосподарських культур ПП «Західний Буг»

У 2015 році ПП «Західний Буг» орендував близько 36,8 тис. га землі, яка використовувалась під посіви деяких культур, з даної території було зібрано близько 480 тис. тонн рослин, у 2016 році – орендовано 35,4 тис. га та зібрано 539,3 тис. тонн, у 2017 році – орендовано 35,3 тис. га та зібрано 309,3 тис. тонн. Значне зменшення зборів рослин зумовлене безпосереднім зменшенням у 2017 році посівних площ пшениці, майже на половину порівняно з 2016 роком.

У 2015 та 2016 роках найбільші площі посівів займали пшениця озима та цукровий буряк. У 2016 році, в порівнянні з 2015 роком, спостерігалось зменшення площі посівів кукурудзи, пшениці ярої, ріпаку озимого та ячменю озимого, проте відбулось збільшення – пшениці озимої, сої та незначне збільшення цукрового буряку. У 2017 році площа посівів кукурудзи зросла до показників 2015 року, дещо збільшились площі посівів ярої пшениці та скоротились – озимого ячменю і сої, пшениці озимої – скоротилась на 45%, озимого ріпаку – збільшились на 51%, а цукрового буряку – на 16%. Такі зміни в площах посівів наведених сільськогосподарських культур пов'язані із зміною попиту на даний вид сировини (рис. 2).

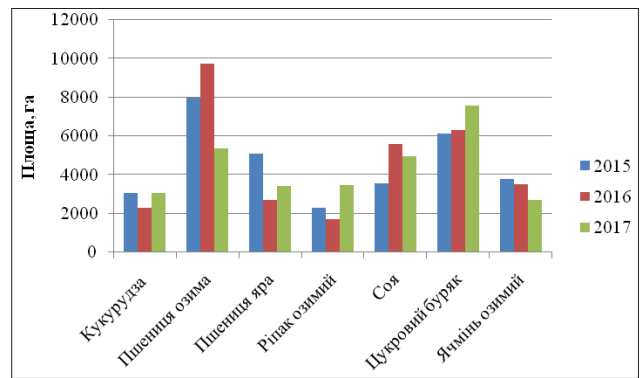

Рис. 2. Динаміка площі посівів ПП «Західний Буг»

ПП «Західний Буг» характеризується високими показниками врожайності сільськогосподарських культур, зокрема, відбувається поступове зростання врожайності цукрового буряку та кукурудзи, незначне збільшення врожайності озимої пшениці і ріпаку. Стабільні показники врожайності спостерігаються у сої, ярої пшениці, озимого ячменю (рис. 3).

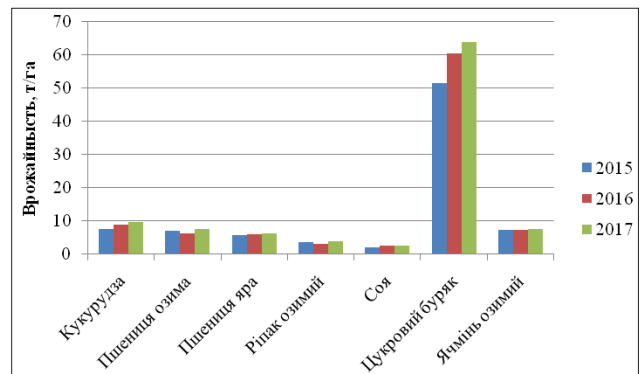

Рис. 3. Динаміка врожайності сільськогосподарських культур ПП «Західний Буг»

Найвища врожайність цукрових буряків 2017 року спостерігалась у підрозділах Гійчому та Розворянах (65 т/га), гороху та ярої пшениці – у Жвирці (5,3 т/га та 7,2 т/га відповідно), кукурудзи – у Суходолах (11 т/га), озимої пшениці – у Розворянах (8,3 т/га), ріпаку озимого та озимого ячменю – у Скоморохах (4,5 т/га та 8,9 т/га відповідно), сої – у Жвирці та Андріївці (2,9 т/га).

В ринкових умовах ведення сільського господарства важливо не тільки отримувати великий обсяг валового виробництва продукції з високою якістю. Актуальною проблемою стає збереження родючості ґрунту як засобу виробництва. Вирішити

Таблиця 1
Розподіл площ сільськогосподарських культур по підрозділах ПП «Західний Буг» у 2017 р., %*

Підрозділ	С/г культура	Цукровий буряк	Пшениця озима	Соя	Ріпак озимий	Пшениця яра	Кукурудза	Ячмінь озимий	Горох
Андріївка		15,7	18,7	4,5	4,7	14,5	11,6	14,5	-
Бишів		11,4	19,2	17,4	22,2	22,6	20,6	6,5	-
Гійче		8,2	0,8	8,5	16,3	-	15,4	15,2	-
Жвирка		19,7	19,4	18,7	10,7	32,8	13,4	36,3	18,7
Миколаїв		7,5	11,7	16,5	8,5	9,7	-	-	23,1
Розворяни		17,4	6,8	14,0	21,0	14,7	22,8	20,1	38,4
Скоморохи		15,4	17,1	12,8	7,8	-	10,9	7,3	-
Суходоли		4,7	6,3	7,6	8,8	5,7	5,3	0,1	19,8

її можна перш за все шляхом дотримання науково-обґрунтованих сівозмін при вирощуванні озимої пшениці, ярих зернових, цукрових буряків. Другим фактором збереження родючості ґрунту є система удобрення, яка сприяє підвищенню продуктивності сільськогосподарських культур і забезпечує ґрунт необхідними елементами живлення. Дотримання науково-обґрунтованих сівозмін дає можливість також зменшити пошкодження рослин хворобами і шкідниками, зменшити забур'яненість посівів, покращити забезпеченість ґрунту вологою [3, с. 4].

Зростання врожайності сільськогосподарських культур у світовій практиці в однаковій мірі забезпечується як за рахунок агротехніки, так і шляхом впровадження сучасних високоякісних сортів і гібридів [1, с. 261].

ПП «Західний Буг» займається інтенсивним веденням сільського господарства, оскільки підприємство підвищує врожайність сільськогосподарських культур, збільшує збори сировини шляхом використання сучасної техніки обробки ґрунту та збору рослин, використовує мінеральні добрива та засоби захисту рослин.

В 2015 році компанія в шести з восьми підрозділів завершила перехід у рослинництві на вирощуванні сільськогосподарських культур без застосування оранки. Для цього придбалася

сільськогосподарська техніка, удосконалювалися технологічні заходи. Тепер на 84% полів господарств (в тому числі на цукрових буряках) не використовують оранку (у 2014 році таких було 70% посівів). Завдяки застосуванню цих технологій отримали за рік економію матеріально-технічних ресурсів близько 10% [2].

У 2014 і 2015 роках, за версією «The Ukrainian Farmer» – провідного аграрного видання, ПП «Західний Буг» було визнано лідером в номінації «Інноваційність», а у 2016 році – в номінації «Розвиток інфраструктури» серед всіх аграрних компаній України. Підприємство активно розвивається, модернізується та застосовує іноземний досвід ведення сільського господарства, тому й характеризується високими показниками врожайності.

Висновки і пропозиції. Приватне підприємство «Західний Буг» здійснює свою діяльність для задоволення потреб продовольчого ринку продукцією рослинництва за конкурентоспроможними цінами шляхом організації процесу високотехнологічного вирощування польових сільськогосподарських культур, на основі застосування передового вітчизняного і закордонного досвіду та залучення оптимальної чисельності висококваліфікованого персоналу.

Список літератури:

1. Грабак Н. Х. Основи ведення сільського господарства та охорона земель: Навч. посіб. / Н. Х. Грабак, І. Н. Топіха, В. М. Давиденко, І. В. Шевель / Миколаїв. держ. гуманіт. ун-т ім. П. Могили. – 2-е вид. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 496 с.
2. Західний Буг / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zahbug.com.ua>.
3. Сінченко В. М. Біоадаптивна технологія виробництва цукрових буряків / В. М. Сінченко, В. І. Пиркін // Цукрові буряки. – 2015. – № 6. – С. 4-5.

Поручинский В.И., Вилюра Т.С.

Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки

ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЕ И УРОЖАЙНОСТЬ ОСНОВНЫХ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР ЧАСТНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ «ЗАПАДНЫЙ БУГ»

Аннотация

Рассмотрены посевные площади сельскохозяйственных культур и определенной их территориальное распределение. Проанализирована урожайность основных сельскохозяйственных культур, выращиваемых которыми занимается частное предприятие «Западный Буг». Приведена структура посевных площадей предприятия в 2017 году. Охарактеризованы причины эффективной работы аграрной компании. **Ключевые слова:** урожайность, территориальное распределение, сельскохозяйственные культуры, посевные площади, ПП «Западный Буг», растениеводство.

Poruchynsky V.I., Vilura T.S.

Lesya Ukrainka Eastern European National University

TERRITORIAL DISTRIBUTION AND PRODUCTIVITY OF BASIC AGRICULTURAL CULTURES OF PRIVATE ENTERPRISE «WESTERN BUH»

Summary

Sowing areas agricultural cultures and certain their territorial distribution are considered. The productivity of basic agricultural cultures growing of that a private enterprise engages in «Western Buh» is analysed. The structure of sowing areas of enterprise is driven to 2017. Reasons of effective work of agrarian company are described.

Keywords: productivity, territorial distribution, agricultural cultures, sowing areas, «Western Buh», plant-grower.